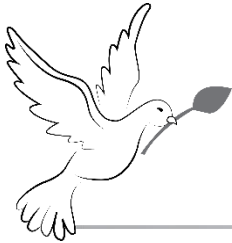

การพัฒนาแบบการเปิดเผยและรายงานข้อมูลทุนทางปัญญา ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*

The Developing of Disclosure Form and Information Report of Intellectual Capital: The Listed Companies in Stock Exchange of Thailand

¹จารุวรรณ เอกสะพัง และพิเชษฐ์ โสภางษ์

¹Jaruwan Aeksapang and Phichet Sopapong

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Sripatum University, Thailand.

¹Corresponding Author. Email: jaru_suwan@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบการเปิดเผยและรายงานข้อมูลทุนทางปัญญาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับการรายงานทุนทางปัญญาของบริษัท ประกอบด้วย ระดับความสำคัญของบริษัทต่อทุนทางปัญญา ระดับความสำคัญของทุนทางปัญญาต่อนักลงทุน และความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและต้นทุนในการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการรายงานทุนทางปัญญา พื้นที่วิจัย คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ กรรมการผู้บริหารบริษัท นักบัญชีของบริษัท ที่ปรึกษาทางการด้านลงทุน ผู้จัดการธนาคารด้านสินเชื่อ จำนวน 8 คน โดยใช้วิธีแบบเจาะจงพิจารณาจากสำคัญต่อการใช้ประโยชน์จากงบการเงิน และผู้ปฏิบัติงานบัญชี เครื่องมือการวิจัย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ควรทำการเปิดเผยข้อมูลรายงานทุนทางปัญญา และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทุนทางปัญญา เพื่อการบ่งบอกถึงการบริหารงานของบริษัทว่าผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการบริหารงานด้านบุคคล ด้านโครงสร้าง และด้านการใช้ทุนหรือทรัพยากรที่มีอยู่ในบริษัทอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: รูปแบบการเปิดเผยทุนทางปัญญา; รูปแบบการรายงานข้อมูลทุนทางปัญญา;
บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

* Received January 29, 2020; Revised January 29, 2020; Accepted April 1, 2020

Abstract

This research aimed to develop the form of intellectual capital data report and disclosure for listed companies in Stock Exchange of Thailand. This was the qualitative research through the in-depth interview related to the intellectual capital data report of listed companies. It consisted of the companies' priority level toward intellectual capital, priority level of intellectual capital toward the investors, and opinions related to the appropriateness and cost of intellectual capital data disclosure by listed companies in Stock Exchange of Thailand. Thus, this was in order to obtain the form of intellectual capital report. The research area was the listed companies in Stock Exchange of Thailand. The key informants were eight persons by using the specific method from executive director, the companies' accountants, investment advisors and credit managers considering from the significance of benefits from the use of financial statements and accounting operators. An only research instrument was the interview questionnaire. Data analysis was done on an in-depth interview questionnaire and descriptive writing. It was found from the study results that the intellectual capital data shall be disclosed to indicate the companies' administration whether the executive management pays attention to human resources management, structure and efficient exercising of capital and existing resources in the companies.

Keywords: Form of intellectual capital data report; Intellectual capital Disclosure; Listed companies in Stock Exchange of Thailand

บทนำ

สถานการณ์ปัจจุบันได้กล่าวถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจจะต้องมุ่งเน้นถึงการประยุกต์ใช้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ของทุนทางปัญญาเพราะสามารถยืนยันได้ว่าทุนทางปัญญาเป็นเครื่องมือในการกำหนดมูลค่าองค์กรและผลการดำเนินงานทางเศรษฐกิจของประเทศ อีกด้านสำหรับกลยุทธ์ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญทางธุรกิจที่ใช้ในการพัฒนาความรู้และนวัตกรรม เพื่อรักษาผลประโยชน์ขององค์กร ดังนั้นการจัดการทุนทางปัญญาถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับบริษัท เพื่อความสำเร็จในระยะยาวที่สามารถบริหารทุนทางปัญญาให้มีประสิทธิภาพมากกว่าบริษัทอื่น การที่บริษัทจะเจริญเติบโตด้านความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจของธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงผันผวนตลอดเวลา นั้น ทุนทางปัญญาเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสูงสำหรับการแข่งขันขององค์กรในปัจจุบัน Maditinos et al. (2011); Javornik et al. (2012); Aminiandehkordi et al. (2014) ได้กล่าวถึงความสำคัญของทุนทางปัญญาที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคม ว่ายุคเศรษฐกิจการผลิตได้เปลี่ยนไปเป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ เพราะมุ่งเน้นความรู้นำไปสู่ความก้าวหน้าด้านเทคนิคที่ก่อเกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ดังที่ Danai (2006) ได้กล่าวถึงความสำคัญเกี่ยวกับทุนทางปัญญาสำหรับธุรกิจไทย

โดยเป็นหัวใจของการพัฒนาธุรกิจจากการผลิตและส่งผลต่อการเติบโตของเศรษฐกิจ ทั้งในภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ ที่จะสามารถสร้างความได้เปรียบจากสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้และโดยที่สินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Asset) กับทุนทางปัญญา (Intellectual Capital) แม้จะมีนัยที่แตกต่างกันแต่ก็มีการใช้แทนกันปรากฏให้เห็นอยู่เป็นจำนวนมาก สิ่งนี้เป็นหลักแนวคิดจากทฤษฎีของตะวันตกที่มีอิทธิพลและได้รับการยอมรับอย่างสูงนั้น และ Aranrit (2013) ได้กล่าวถึงความสำคัญของทุนทางปัญญาเป็นทุนที่มีบทบาทที่สำคัญส่วนหนึ่งในศาสตร์ของการจัดการในองค์กรธุรกิจ ซึ่งได้รับการยอมรับจากนักวิจัยหลาย ๆ ท่าน โดยท่านเหล่านี้ กล่าวว่า ทุนทางปัญญาเป็นแรงผลักดันการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ถ้ากล่าวถึงปัจจุบันโลกธุรกิจอยู่ในยุคของการแข่งขันทางธุรกิจ และสิ่งหนึ่งที่ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญต่อการวิเคราะห์ประเมินการดำเนินงานของธุรกิจ นั่นก็คือ ข้อมูลทางการเงิน หรือข้อมูลทางบัญชี และจะเห็นได้ว่าการอธิบายถึงมูลค่าของบริษัทในงบการเงินชี้ให้เห็นถึงแหล่งที่มาของมูลค่าทางเศรษฐกิจที่อยู่ในรูปของการผลิต การสร้างทุนทางปัญญาทำให้เกิดประสิทธิภาพของบริษัท และอีกสิ่งหนึ่งที่องค์กรมีความต้องการในศตวรรษที่ 21 คือสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ ซึ่งองค์กรต่าง ๆ ต้องอาศัยการขับเคลื่อนสถานะเศรษฐกิจด้วยองค์ความรู้และนวัตกรรม ในการสร้างความแตกต่าง สร้างคุณค่าใหม่ของสินค้าและบริการ ให้สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดในวงกว้าง บริษัทจึงให้ความสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับบริษัท ตามที่ Randa, and Ariyanto (2012) ได้กล่าวถึงทุนทางปัญญาส่งผลกระทบต่อมูลค่าของบริษัท ด้วยอิทธิพลจากการมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่ควบคุมนโยบายของบริษัท รวมถึงการควบคุมการดำเนินการทั้งหมดของการจัดการในการดำเนินงานของบริษัท ส่วนใหญ่นักวิจัยหลายท่านจะทำการศึกษาเกี่ยวกับการวัดและเปิดเผยทุนทางปัญญาในรายงานทางการเงิน การมีอยู่ของ สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (Integrated reporting) เพื่อกำหนดให้บริษัท ต้องบริหารจัดการทุนทางปัญญาอย่างเหมาะสมเพื่อให้การรายงานและการเปิดเผยข้อมูล บริษัทสามารถให้ภาพรวมที่ดีที่สุดในการจัดการของทุนทางปัญญา. การบริหารจัดการทุนทางปัญญาที่เหมาะสมอาจช่วยเพิ่มมูลค่าตลาดของ บริษัท ซึ่งนักลงทุนมีแนวโน้มที่จะให้ราคาที่สูงขึ้นสำหรับหุ้นที่บริษัทมีการบริหารจัดการทุนทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ Bontis (2004) ได้กำหนดทุนทางปัญญาเป็นสินทรัพย์ความรู้ที่ให้มูลค่ากับองค์กร และทำนองเดียวกันกับ Stewart (1997) ได้กล่าวทุนทางปัญญาไว้ว่าเป็นสินทรัพย์ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบและเสริมสร้างมูลค่าทางธุรกิจ และตรงตามเป้าหมายขององค์กรได้ การอธิบายถึงความเชื่อมโยงระหว่างทุนทางปัญญาบัญชีนั้นเป็นสิ่งที่ซ่อนอยู่ในมูลค่าทางการเงินดังนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ เพราะทุนทางปัญญาตามแนวคิดของ Sveiby (1997) กล่าวว่ามนุษย์เท่านั้นที่จะทำให้องค์กรสร้างผลกำไรและการปฏิบัติของมนุษย์เป็นสิ่งที่นำไปสู่ทั้งโครงสร้างความรู้ที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ซึ่งมีผลกระทบทางตรงต่อภายนอกและภายในโครงสร้างของบุคคลขององค์กร

ดังนั้นตัวชี้วัดที่สำคัญในการดำเนินงานทางการเงินในอนาคตของบริษัท ในการสำรวจความสัมพันธ์ของส่วนประกอบทุนทางปัญญา ซึ่งเป็นความสามารถในการนำเสนอ ซึ่งเป็นการวัดความสามารถทางปัญญาของบริษัท หรือผลการดำเนินงานเกี่ยวกับทุนทางปัญญาที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับบริษัท โดยมีนักวิจัยหลายท่านที่นำรูปแบบนี้มาใช้ได้แก่ Nurhayati (2017) ได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของทุนทางปัญญา

เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างมูลค่าประสิทธิภาพรายงานทางการเงินสำหรับการบรรลุเป้าหมายที่สามารถได้เปรียบคู่แข่งในตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังมีอีกหลายท่านที่นำมาใช้ได้แก่ (Saleh et al. 2009; Purwanto, 2011; Shamki et al. 2013; Bambang, and Mukhtaruddin 2015) เพื่อสามารถวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของกิจการได้ และมีประโยชน์ต่อผู้ตัดสินใจในการลงทุนและผู้นำข้อมูลทางการเงินมาใช้ในการบริหารจัดการภายในบริษัท ซึ่งเป็นประโยชน์ทั้งภายในและภายนอก การประเมินบริษัทและเปิดเผยข้อมูลบางส่วนของบริษัท เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อการตัดสินใจของนักลงทุน ต้องคำนึงถึงการรายงานทุนทางปัญญา ซึ่งเป็นตัวประเมินมูลค่าของบริษัท ดังที่ Celenza, and Rossi (2013) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวโน้มทุนทางปัญญาที่เพิ่มขึ้นภายในบริษัท สามารถวัดมูลค่าที่แท้จริงจากผู้ถือหุ้นและกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ บริษัทต้องมีความสามารถในการใช้ประโยชน์จากความรู้ที่ถูกฝังตัวอยู่ในบริษัท อาทิเช่น ผู้บริหาร พนักงาน รวมถึงลูกค้า เพื่อรักษาเสถียรภาพในการแข่งขัน สิ่งนี้เรียกว่า ทุนทางปัญญา ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาการพัฒนารูปแบบการรายงานทุนทางปัญญาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการรายงานทุนทางปัญญาเพื่อเป็นการบ่งบอกถึงการบริหารงานของบริษัทว่าผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการบริหารงานด้านบุคคล ด้านโครงสร้าง และด้านการใช้ทุนหรือทรัพยากรที่มีอยู่ในบริษัทอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อส่งผลต่อความยั่งยืนทางธุรกิจ และสร้างมูลค่าเพิ่มของกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการดำเนินวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เพื่อพัฒนารูปแบบการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนได้เสียกับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อศึกษาการรายงานทุนทางปัญญาของบริษัท โดยวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเข้มข้น หรือแบบเจาะลึก จากกลุ่มของผู้บริหารและผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้ถือหุ้นเกี่ยวข้องกับการเปิดเผยทุนทางปัญญา ซึ่งคัดเลือกจากความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เงินของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณาประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันกับประเด็น เพื่อศึกษาแนวทางรูปแบบการเปิดเผยข้อมูลและรายงานทุนทางปัญญาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การคัดเลือกบริษัทที่จะทำการศึกษาเชิงคุณภาพและทำการคัดเลือกบริษัทต่าง ๆ ของผู้ใช้งบการเงิน ในแต่ละประเภท จำนวน 4 กลุ่มด้วยคำนึงถึงความสัมพันธ์สำหรับการนำข้อมูลไปใช้ในการบริหารจัดการและตัดสินใจ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญร่วมสังเคราะห์การรายงานและเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูล และร่วมแสดงความคิดเห็นโดยมองในภาพกว้างของผลการเกิดมูลค่าเพิ่มทุนทางปัญญา กำหนดแนวทางที่เหมาะสมกับการรายงานและการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา วิธีการดำเนินงานสามารถอธิบายได้ตั้งขั้นตอนที่ 1 ถึงขั้นตอนที่ 3 ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษารายละเอียดจากผลการศึกษาเชิงปริมาณเพื่อศึกษาแนวทางการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทำการวิเคราะห์ สรุปผล และคัดเลือกบริษัทที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึก

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปข้อมูลเชิงเอกสาร และกำหนดข้อคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยกำหนดโครงสร้างคำถามเป็น 2 ลักษณะ คือ ข้อคำถามแบบปลายปิด และข้อคำถามแบบปลายเปิด เพื่อศึกษารูปแบบการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาแล้ว

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาข้อมูล และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จากผลการศึกษาเชิงปริมาณ แล้วดำเนินการสรุปรูปแบบของการสัมภาษณ์เชิงลึก ประสานงานเพื่อเข้าสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์และสรุปผลการสัมภาษณ์

2. การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีคุณสมบัติตรงที่กำหนดเพื่อดำเนินการสัมภาษณ์โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด โดยนำผลสัมภาษณ์มาเสนอต่อผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารกิจการ พนักงานบัญชี นักลงทุน รวมถึงสถาบันการเงิน เพื่อดำเนินการตรวจสอบผลการศึกษาในเบื้องต้นของผู้วิจัย ปรับปรุงแก้ไขจนเป็นที่ยอมรับต่อกลุ่มของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในแต่ละหน่วยวิเคราะห์ รูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีไมล์ และฮิวเบอร์แมน (Miles & Huberman, 1994) ดังนี้ 1) การลดทอนข้อมูล (Data reduction) โดยจัดระบบให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับข้อมูลตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อให้สามารถนำเสนอข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ และสามารถนำข้อมูลนี้ไปใช้งานได้ง่ายขึ้น 2) การแสดงข้อมูล (Data display) ผู้วิจัยดำเนินการนำเสนอข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ด้วยวิธีการพรรณนา 3) การหาข้อสรุป การตีความหมายและการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตรงตามประเด็นของการวิจัย (Conclusions drawing and verifying) เป็นกระบวนการหาข้อสรุปและตีความข้อสรุปหรือข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา รวมถึงการเปรียบเทียบความแตกต่างและความสอดคล้องเพื่อให้ได้ประเด็นของการศึกษา

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Trustworthiness) ด้วยวิธีการของ ลินคอล์นและ กูบาร์ (Lincoln, and Guba, 1985) โดยการตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Credibility) ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลต่อผู้ให้ข้อมูลและผู้ที่เกี่ยวข้องตรวจสอบข้อมูลในการวิจัยตลอดทุกขั้นตอน โดยการสอบถามกลับยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ (Member Checking) และสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลมีพฤติกรรมและการแสดงออกที่เป็นธรรมชาติ (Phenomenological Validity) แล้วดำเนินการศึกษาวิจัยอย่างชัดเจน (Dependability) โดยการนำเสนอข้อมูลอย่างละเอียดครบถ้วน และครอบคลุม (Dense Description Data) ตรงตามข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการถอดรหัสและตรวจซ้ำ (Code-Procedure) อย่างเป็นขั้นตอน และยืนยันผลการดำเนินการวิจัยที่ได้จากการตรวจสอบซ้ำ โดยผู้ให้ข้อมูล (Conformability) โดยการตรวจสอบทุกขั้นตอน

3. ผู้ให้ข้อมูลหลักของการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ กรรมการผู้บริหารบริษัท นักบัญชีของบริษัท ที่ปรึกษาทางการเงินด้านลงทุน ผู้จัดการธนาคารด้านสินเชื่อ จำนวน 8 คน โดยใช้วิธีแบบเจาะจงพิจารณาจากความสำคัญต่อการใช้ประโยชน์จากงบการเงิน และผู้ปฏิบัติงานบัญชี

4. เครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือในการศึกษาด้วยการใช้แบบสัมภาษณ์ และแบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ส่วนคือ แบบสัมภาษณ์แบบปลายปิด และแบบปลายเปิดมีโครงสร้างคำถามชัดเจน

5. การตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ โดยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือทั้งฉบับตลอดจนตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเป็นรายข้อ ซึ่งในการใช้วิธีการตรวจสอบโดย การหาค่าความเที่ยงรวมถึงวิธีการหาความเชื่อมั่น ซึ่งมีรายละเอียดโดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้พัฒนาข้อคำถามจากการทบทวนวรรณกรรม และคำอธิบายเกี่ยวกับคำนิยามปฏิบัติการของแต่ละตัวแปรเพื่อประกอบการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ซึ่งในการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญนั้นจะตรวจสอบความสอดคล้องในเชิงเนื้อหา วัตถุประสงค์การวิจัย ความถูกต้องของภาษา ตลอดจนความเหมาะสมของการนำเครื่องมือดังกล่าวไปใช้ ค่าคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาจัดทำค่าดัชนีความสอดคล้องและใช้เกณฑ์ในการพิจารณามีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป พร้อมทั้งปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและนำแบบสอบถามนั้นไปทดลองใช้

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เจาะลึก อ้างอิงตามหลักการแนวคิดแบบทฤษฎีรากฐาน เพื่อกำหนดรูปแบบการเพิ่มมูลค่าทุนทางปัญญา ซึ่งได้ทำการศึกษาข้อมูลจากการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา (Intellectual Capital Disclosure) ซึ่งประยุกต์จากระดับการเปิดเผยทุนทางปัญญา และเป็นข้อมูลที่นักวิจัยหลายท่านได้นำมาใช้ในการวัดทุนทางปัญญา Asare et al. (2014); Liao et al. (2016); and Haji (2015)

ผลการวิจัย

การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งได้พิจารณาประเด็นข้อคำถาม และแนวทางการรายงานทุนทางปัญญา ซึ่งใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างมีประเด็นคำถามที่เกี่ยวกับการรายงานทุนทางปัญญาของบริษัท สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปผลการสัมภาษณ์ โดยแบ่งออกเป็นดังนี้

1. ระดับความสำคัญของบริษัทต่อทุนทางปัญญาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ข้อดังต่อไปนี้

1.1 ระดับความสำคัญของทุนทางปัญญาต่อบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากการสัมภาษณ์ พบว่า ระดับความสำคัญของกิจการต่อทุนทางปัญญาของบริษัทจดทะเบียนในตลาด

หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ส่วนใหญ่บริษัทมีการกำหนดนโยบาย และแผนงานเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพของทุนทางปัญญาด้วยการบริหารทรัพยากรของบริษัทให้มีประสิทธิภาพ เน้นเรื่องของทรัพยากรบุคคล ด้านทักษะความรู้ความสามารถ และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการองค์กร รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตัวใหม่ ที่นำเข้าสู่การพัฒนาบริษัทที่มีขนาดใหญ่

1.2 ระดับความสำคัญของทุนทางปัญญาต่อนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากการสัมภาษณ์ พบว่า ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับทุนทางปัญญา ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของบริษัท จากการการประยุกต์ใช้เป็นความรู้ในการสร้างมูลค่าให้กับบริษัทได้ และผลักดันไปสู่ความยั่งยืนของบริษัทจากการเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการองค์กร ด้วยการถือครองสินทรัพย์ทางปัญญา ข้อมูลดังกล่าวสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์บริษัท อาทิเช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรบุคคล การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อสร้างมูลค่าให้กับบริษัท เป็นข้อมูลหนึ่งในการนำมาพิจารณาการลงทุน เพราะถ้าบริษัทไหนมีการลงทุนกับทรัพยากรบุคคล และเทคโนโลยีสามารถทำให้บริษัททำกำไรได้มากขึ้น รวมถึงการบ่งบอกว่าบริษัทมีการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันเป็นอย่างดี

สรุปจากการสัมภาษณ์ระดับความสำคัญของบริษัทต่อทุนทางปัญญาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ทั้งบริษัทและนักลงทุนให้ความสำคัญต่อทุนทางปัญญาในแต่ละด้านเพื่อผลประโยชน์และผลตอบแทนของแต่ละฝ่าย อาทิ ถ้าเป็นส่วนของบริษัทให้ความสำคัญในเรื่องการลงทุนและการพัฒนาเพื่อให้มีศักยภาพในการแข่งขัน ส่วนนักลงทุนให้ความสำคัญด้านการนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจ

2. การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปัจจุบัน จากการสัมภาษณ์ พบว่า บริษัทส่วนใหญ่ยังไม่เปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา เพราะข้อมูลบางอย่างไม่สามารถเปิดเผยได้ อาจมีผลต่อข้อมูลบางส่วนที่ทำให้คู่แข่งทางการค้าทราบความเคลื่อนไหวของบริษัท หรือบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลบางส่วนตามพระราชบัญญัติของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนดไว้ ส่วนบางบริษัทยังไม่ทราบถึงการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาจะต้องปฏิบัติอย่างไร เพราะส่วนใหญ่จะมีการรายงานผลการดำเนินงานตามแบบ 56-1 และรายงานความยั่งยืน เท่านั้น จากการสัมภาษณ์ข้อมูลกับทางบริษัทได้ทำการเปิดเผย จะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับ นโยบายด้านการพัฒนาความสามารถวิชาชีพของพนักงาน ทักษะพนักงานด้านสังคม การสร้างแรงจูงใจพนักงาน และความสามารถของผู้นำ เป็นต้น หรือบางบริษัทมีการปฏิบัติเกี่ยวกับทุนทางปัญญาแต่ไม่สามารถทราบว่านั้นคือทุนทางปัญญา เช่น การบริหารจัดการทรัพยากรให้คุ้มค่า การใช้กลยุทธ์การบริหารงานแก่พนักงานเพื่อมุ่งสู่นวัตกรรมใหม่ๆ อุตสาหกรรมด้านการผลิตรถยนต์เป็นอุตสาหกรรมที่มีการพัฒนาด้านทุนทางปัญญา เพราะการพัฒนาบุคคลในบริษัทจะส่งผลต่อความสำเร็จของบริษัท จากข้อมูลสัมภาษณ์ทำให้ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการเปิดเผยทุนทางปัญญาบริษัทส่วนใหญ่ยังไม่มีเปิดเผย แต่มีการรายงานเฉพาะบางส่วนของทุนทางปัญญา และยังมีการบริหารงานด้านทุนทางปัญญาแฝงอยู่ในการกำหนดนโยบายหรือกระบวนการทำงานอยู่แล้ว แต่ยังไม่ทราบว่ากระบวนการที่ปฏิบัติในบริษัทนั้นคือทุนทางปัญญา

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและต้นทุนในการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา จากการสัมภาษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่เล็งเห็นความสำคัญเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา เพราะปัจจุบันทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้ความสำคัญในเรื่องนี้เป็นส่วนมาก เป็นการเกิดนวัตกรรมใหม่ๆ จากทุนทางปัญญาซึ่งเป็นสิ่งที่เพิ่มมูลค่าของบริษัทเอง แต่ถ้ากล่าวถึงผลประโยชน์ที่ได้จากผลงานทุนทางปัญญา นั้นหมายถึงบริษัทสามารถทำอะไรโดยการปรับเปลี่ยนมูลค่าเพิ่มอุตสาหกรรมเพื่อสร้างผลประโยชน์ของบริษัทเอง การสร้างมูลค่าองค์กรเป็นผลมาจากบริษัทมีการกำหนดนโยบายในองค์กร เป็นแนวทางให้แต่ละแผนกภายในองค์กรดำเนินตามเพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์เพื่อสร้างมูลค่าและเกิดความสำเร็จในองค์กร สิ่งนี้ทำให้บริษัทต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับต้นทุนและการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา บริษัทที่ให้ความสำคัญส่วนใหญ่เป็นบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิต เพราะเป็นการพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ อยู่เสมอ

สรุปรูปแบบการรายงานทุนทางปัญญา

ผู้วิจัยได้ทำการสรุปและวิเคราะห์รายละเอียดจากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูล ทำให้พบว่า ควรมีการนำเสนอรายละเอียดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทุนทางปัญญา เพราะถือว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการตัดสินใจเป็นการแยกแยะค่าใช้จ่ายและต้นทุนได้อย่างชัดเจน เพราะการลงทุนในเรื่องทุนทางปัญญา บางรายการเป็นค่าใช้จ่ายที่บ่งบอกทำให้ผู้ใช้ข้อมูลเข้าใจและชัดเจน ในการวิเคราะห์สถานการณ์การดำเนินงานของบริษัท และยังรวมถึงต้นทุนและค่าใช้จ่ายบางรายการมีในงบการเงินอยู่แล้ว แต่ถ้านำออกมาแสดงแยกต่างหาก เพื่อเกิดความเข้าใจง่ายต่อการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้เป็นอย่างดี และผู้วิจัยได้ทำการสรุปการวิเคราะห์จากแบบสัมภาษณ์ในการสรุปผลรายการที่ควรเปิดเผยข้อมูลค่าใช้จ่ายดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การแสดงข้อสรุปสัมภาษณ์ รูปแบบการเปิดเผยรายละเอียดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทุนทางปัญญา

รายการ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทุนมนุษย์	72.92	27.08
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพนักงาน	62.50	37.50
ค่าใช้จ่ายในการอบรมและพัฒนาพนักงาน	87.50	12.50
ค่าใช้จ่ายในการจัดหาและทดแทนตำแหน่ง	50.00	50.00
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสวัสดิการแรงงานและครอบครัว	75.00	25.00
ค่าใช้จ่ายรักษาพยาบาล	100.00	0.00
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการประชุมของพนักงาน	62.50	37.50
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทุนโครงสร้าง	47.92	52.08
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่	25.00	75.00
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนา	50.00	50.00
ผลตอบแทนคณะกรรมการ	100.00	0.00

ค่าใช้จ่ายในการประชุมคณะกรรมการ	75.00	25.00
ต้นทุนทรัพย์สินทางปัญญา (ตราสินค้า)	25.00	75.00
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับฐานข้อมูลองค์ความรู้	12.50	87.50
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทุนสัมพันธ์	84.38	15.63
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการโฆษณา ประชาสัมพันธ์	100.00	0.00
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการชดเชยผู้บริโภค	62.50	37.50
ค่าปรับการผิดข้อบังคับด้านผลิตภัณฑ์	75.00	25.00
ค่าใช้จ่ายจากข้อผูกพันตามสัญญาต่อชุมชน สังคม	100.00	0.00
รวม	68.40	31.60

จากตารางที่ 1 พบว่า ส่วนใหญ่แล้วมีความเห็นด้วยเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลของทุนทางปัญญา โดยสามารถอธิบายจากข้อมูลการสัมภาษณ์ พบว่า การเปิดเผยข้อมูลของทุนทางปัญญาในภาพรวมส่วนใหญ่ ควรมีการเปิดเผยข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 68.40 ส่วนความคิดเห็นไม่ควรเปิดเผย คิดเป็นร้อยละ 31.60 จำแนกออกเป็นการรายงานแต่ละประเภทค่าใช้จ่าย ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทุนมนุษย์ ควรมีการเปิดเผยข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 72.92 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทุนโครงสร้าง ไม่ควรทำการเปิดเผยข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 52.84 และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทุนสัมพันธ์ ควรเปิดเผยข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 83.38

จากการสัมภาษณ์รายการค่าใช้จ่ายสำหรับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ร่วมกับรูปแบบการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของต่างประเทศ โดยเน้นสภาพแวดล้อม การดำเนินธุรกิจของประเทศไทย และการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินตามมาตรฐานการบัญชี เพื่อให้การเปิดเผยนั้นสอดคล้องกับมาตรฐานการรายงานทางการเงิน รูปแบบการเปิดเผยทุนทางปัญญาผู้วิจัยได้ศึกษาจากงานวิจัยต่างประเทศจากหลายๆ ท่าน แล้วผู้วิจัยได้นำมาพัฒนากับงานวิจัยของประเทศไทยที่มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับทุนทางปัญญา อาทิเช่น Danai (2006), and Aranrit (2013) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับทุนทางปัญญาของธุรกิจในประเทศไทย โดยท่านได้กล่าวไว้ว่า ทุนทางปัญญาเป็นทุนที่มีบทบาทที่สำคัญส่วนหนึ่งในศาสตร์การจัดการองค์กร และเป็นตัวผลักดันการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การวิเคราะห์ต้นทุนและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยมีการศึกษามาตรฐานการบัญชีและข้อมูลที่บริษัททำการเปิดเผยในงบแสดงฐานะทางการเงินและงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ ซึ่งจำแนกออกมาเฉพาะรายการที่เกี่ยวข้องกับทุนทางปัญญา

การออกแบบรูปแบบรายละเอียดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทุนทางปัญญาในการนำเสนอ ได้ทำการศึกษาความสำคัญเกี่ยวกับการรายงานทุนทางปัญญา จากงานวิจัยของ Zanjirdar, and Kabiribalajadeh (2011) ได้ทำการพิจารณาการวัดและประเมินรายงานข้อมูลทุนทางปัญญาเป็นเครื่องมือที่เหมาะสม พร้อมทั้งสนับสนุนให้มีการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับทุนทางปัญญาด้านต่าง ๆ ในมาตรฐานการบัญชีเกี่ยวกับการรายงานทางการเงินที่เป็นที่ยอมรับในประเทศอิหร่าน เพื่อเป็นการบ่งบอกถึงมูลค่าที่แท้จริงของบริษัท และงานวิจัย Randa, and Ariyanto (2012) ได้กล่าวถึงทุนทางปัญญาส่งผลต่อมูลค่าของบริษัท ด้วยอิทธิพลจากการมีผู้ถือ

หุ้นรายใหญ่ที่ควบคุมนโยบายของบริษัท รวมถึงการควบคุมการดำเนินการทั้งหมดของการจัดการในการดำเนินงานของบริษัท ส่วนใหญ่นักวิจัยหลายท่านจะทำการศึกษาเกี่ยวกับการวัดและเปิดเผยทุนทางปัญญาในรายงานทางการเงิน ดังนั้นความสำคัญเกี่ยวกับการรายงานทุนทางปัญญาในประเทศไทยควรมีการเล็งเห็นความสำคัญ ดังที่ Bani, Yasoureini, and Mesgarpour (2014) เพราะถือว่าทุนทางปัญญาเป็นความรู้ในการทบทวนกระบวนการผลิตและการประเมินผลของพนักงาน เพื่อประสบความสำเร็จในการปรับปรุงวิธีการผลิตเพิ่มขึ้นในการแข่งขันกับคู่แข่งทางการค้า ทุนทางปัญญาที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการบ่งบอกถึงการเจริญเติบโต ถือว่าเป็นกลยุทธ์ธุรกิจที่สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้องค์กรประสบความสำเร็จ และยังรวมถึง Nurhayat (2017) ได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของทุนทางปัญญาเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างมูลค่าประสิทธิภาพรายงานทางการเงินสำหรับการบรรลุเป้าหมายที่สามารถได้เปรียบคู่แข่งในตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนาแบบการเปิดเผยและรายงานข้อมูลทุนทางปัญญาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการเปิดเผยข้อมูลรายงานทุนทางปัญญาเพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์การลงทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เนื่องด้วยเป็นข้อมูลที่สำคัญต่อการไปใช้ในการตัดสินใจของผู้สนใจลงทุนและเป็นข้อมูลในการเผยแพร่ต่อสาธารณชน เพื่อบ่งบอกต่อการบริหารจัดการภายในบริษัท ทำให้ลูกค้าเกิดความเชื่อถือต่อบริษัทในการตัดสินใจ อาทิเช่น การลงทุน การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ เป็นต้น เพราะถ้าบริษัทเล็งเห็นความสำคัญในเรื่องนี้จะบ่งบอกถึงความก้าวหน้าและมีการพัฒนาบริษัทอยู่ตลอดเวลา และในปัจจุบันสิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะทุกภาคส่วนทั้งภาคเอกชน ภาครัฐบาลให้ความสำคัญในการพัฒนาองค์กรด้วยการนำนวัตกรรมใหม่ๆ เข้ามาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อเป็นการขยายส่วนงานให้กว้างขวางและเป็นการให้ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการพัฒนามนุษย์ อย่างเช่นผู้บริหารท่านหนึ่งได้กล่าวว่า ถ้าบริษัทไหนให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรมากเท่าไร ยิ่งส่งผลดีต่อการบริหารจัดการบริษัท เพราะมนุษย์เป็นผู้สร้างและก่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้

2. รายการเกี่ยวกับทุนทางปัญญาที่ควรเปิดเผยส่วนใหญ่แล้วมีความเห็นด้วยเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลของทุนทางปัญญา โดยสามารถอธิบายจากข้อมูลการสัมภาษณ์ พบว่า การเปิดเผยข้อมูลของทุนทางปัญญาในภาพรวมส่วนใหญ่ควรมีการเปิดเผยข้อมูล จำแนกออกเป็นรายงานแต่ละประเภทค่าใช้จ่ายประกอบด้วย

2.1 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทุนมนุษย์ ควรมีการเปิดเผยข้อมูล เพราะข้อมูลที่ทำให้การเปิดเผยเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ของบริษัท ถ้ากล่าวถึงความเจริญเติบโตของบริษัทส่วนหนึ่งเกิดจากการความสามารถและทักษะของพนักงานในบริษัท ดังที่ว่าถ้ามีการพัฒนาบุคลากรในบริษัทมากเท่าไรยิ่ง

ส่งผลให้มีกำไรมากขึ้น ดังที่ Kaplan, and Norton (2004) ได้กล่าวถึงการจัดการทุนทางปัญญาเป็นสิ่งที่ประชาคมโลกต่างให้ความสนใจศึกษาเพื่อให้องค์กรสามารถใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในช่วงเวลาที่เหมาะสม และทำให้เกิดการเพิ่มคุณค่าและมูลค่าให้กับองค์กรของตนได้มากที่สุด ดังนั้นทุนทางปัญญาเป็นกระบวนการสำคัญในการบริหารจัดการสมัยใหม่คือการจัดการความรู้ เพราะการบริหารงานจะถูกฝังตัวอยู่ในบุคลากร และนำความรู้ไปใช้ปรับทิศทางขององค์กรในอนาคต Bani, and Mesgarpour (2014) เพราะถือว่าทุนทางปัญญาเป็นความรู้ในการทบทวนกระบวนการผลิตและการประเมินผลของพนักงาน เพื่อประสบความสำเร็จในการปรับปรุงวิธีการผลิตเพิ่มขึ้นในการแข่งขันกับคู่แข่งทางการค้า ทุนทางปัญญามีความสำคัญอย่างมากต่อการบ่งบอกถึงการเจริญเติบโต ถือว่าเป็นกลยุทธ์ธุรกิจที่สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้องค์กรประสบความสำเร็จ Zanjirdar, and Kabiribalajadeh (2011); Celenza, and Rossi (2013) ดังนั้นการบริหารจัดการภายในบริษัทปัจจุบันจะต้องมีการคำนึงถึงการเป็นเจ้าของความรู้ โดยการประยุกต์ประสบการณ์ เทคโนโลยีขององค์กร ความสัมพันธ์กับลูกค้า และความชำนาญของผู้เชี่ยวชาญซึ่งทำให้บริษัทสามารถแข่งขันได้ในตลาด

2.2 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทุนโครงสร้าง ไม่ควรทำการเปิดเผยข้อมูล เพราะเป็นข้อมูลที่มีผลกระทบต่อกู้แข่งขัน ถ้าคู่แข่งได้รับรู้ถึงค่าใช้จ่ายทางด้านนี้มากเท่าไร ทำให้คู่แข่งทราบความคืบหน้าการบริหารจัดการของบริษัท ถ้ากล่าวถึงค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับด้านการบริหารงานเป็นค่าใช้จ่ายที่มีทั้งผลดีต่อองค์กรและยังมีผลต่อกู้แข่งขัน เพราะเป็นสินทรัพย์เชิงกลยุทธ์อันมีค่าของขีดความสามารถขององค์กร วัฒนธรรมองค์กร ขั้นตอนปฏิบัติ ระบบสารสนเทศ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ฐานข้อมูล รูปภาพบริษัท สิทธิบัตรลิขสิทธิ์เครื่องหมายการค้าและอื่น ๆ Zangouinezhad, and Moshabaki (2009); Saenz et al. (2011) ดังที่ว่าการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับทุนทางปัญญาจึงสามารถดึงดูดความสนใจจากนักลงทุนได้เนื่องจากนักลงทุนได้สัญญาบ่งชี้ถึงความมั่งคั่งและมูลค่าเพิ่มของกิจการ เพื่อนำมาในการสร้างองค์ความรู้ในการได้เปรียบในการแข่งขันของบริษัท เพราะการที่บริษัทใดเล็งเห็นความสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคม ย่อมทำให้บริษัทนั้นได้เป็นที่ยอมรับของนักลงทุนและผู้บริโภคมาก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของกระบวนการผลิตสำหรับอุตสาหกรรมในประเทศด้วย

2.3 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทุนสัมพันธ์ ควรเปิดเผยข้อมูล ถ้ากล่าวถึงค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทุนสัมพันธ์เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับความรู้และความสามารถในการเรียนรู้ที่มีอยู่ภายในองค์กรและมีความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้เสียภายนอก เป็นสิ่งสำคัญสำหรับองค์กรเพราะช่วยในการสร้างคุณค่าขององค์กรด้วยการเชื่อมโยงความรู้ภายในทรัพยากรกับผู้มีส่วนได้เสียภายนอก Carmeli, and Azeroual (2009); Kong, and Farrell (2010) ถ้ากล่าวถึงเป็นข้อมูลที่สำคัญต่อการตัดสินใจของนักลงทุนเป็นอย่างมาก เพราะถ้าบริษัทมีการให้ความสำคัญต่อบุคคลภายนอกหรือผู้มีส่วนได้เสียมากยิ่งขึ้นส่งผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุนว่าบริษัทมีธรรมาภิบาลและมีความโปร่งใสในการบริหารงานของบริษัท การมีอยู่ของ สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (Integrated Reporting) เพื่อกำหนดให้ บริษัท ต้องบริหารจัดการทุนทางปัญญาอย่างเหมาะสมเพื่อให้การรายงานและการเปิดเผยข้อมูล บริษัท สามารถให้ภาพรวมที่ดีที่สุดในการจัดการของทุนทางปัญญา. การบริหารจัดการทุน

ทางปัญญาที่เหมาะสมอาจช่วยเพิ่มมูลค่าตลาดของ บริษัท ซึ่งนักลงทุนมีแนวโน้มที่จะให้ราคาที่สูงขึ้นสำหรับหุ้นที่บริษัทมีการบริหารจัดการทุนทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

การพัฒนารูปแบบการเปิดเผยและรายงานข้อมูลทุนทางปัญญาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยโดยใช้วิธีการทบทวนเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างมีประเด็นคำถามที่เกี่ยวกับการรายงานทุนทางปัญญาของบริษัทจำแนกออกเป็น 3 ส่วน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) ระดับความสำคัญของบริษัทต่อทุนทางปัญญาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ 2) ระดับความสำคัญของทุนทางปัญญาต่อนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและต้นทุนในการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการรายงานทุนทางปัญญา ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย กรรมการผู้บริหารบริษัท นักบัญชีของบริษัท ที่ปรึกษาทางการด้านลงทุน ผู้จัดการธนาคารด้านสินเชื่อ ซึ่งเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้ข้อมูลทางบัญชีทั้งหมด เพื่อสอดคล้องกับการพัฒนาแบบรายงานทุนทางปัญญาของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ทำให้พบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการเปิดเผยข้อมูลรายงานทุนทางปัญญาเพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์การลงทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เนื่องด้วยเป็นข้อมูลที่สำคัญต่อการไปใช้ในการตัดสินใจของผู้สนใจลงทุนและเป็นข้อมูลในการเผยแพร่ต่อสาธารณชน เพื่อบ่งบอกต่อการบริหารจัดการภายในบริษัท ทำให้ลูกค้าเกิดความเชื่อถือต่อบริษัทในการตัดสินใจ อาทิเช่น การลงทุน การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยทำให้ได้รูปแบบการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาโดยได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีส่วนได้เสีย ทำให้พบว่า รูปแบบการเปิดเผยข้อมูลควรมีหัวข้อเกี่ยวกับ ค่าใช้จ่ายทุนมนุษย์ ค่าใช้จ่ายโครงสร้าง และค่าใช้จ่ายทุนสัมพันธ์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจสำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการศึกษาและกลุ่มตัวแปรที่มีปัจจัยต่อทุนทางปัญญาให้มากกว่าเดิม เพราะทุนทางปัญญาในประเทศไทยมีการสนับสนุนเป็นอย่างดี แต่การเกิดทุนทางปัญญา แต่บางบริษัทยังไม่มีความรู้ทางด้านนี้เลย ควรศึกษาเกี่ยวกับ ระดับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นต้น

References

- Aminiandehkordi, P., Ahmad, A., & Hamzeh, N. (2014). The Moderating Effect of Management Ownership on the Relationship between Intellectual Capital Performance and Market Value of Company. *In 5th Asia Pacific Business Research Conference*, 7, 18.

- Aranrit, R. (2013). *The effects of business strategy and intellectual capital on the business performance of Thailand's gems and jewelry industry*. (Doctoral Dissertation). Ramkhamhaeng University. Bangkok.
- Bae, B. et al. (2014). Evolutionarily dynamic alternative splicing of GPR56 regulates regional cerebral cortical patterning. *Science*. 343(6172), 764-768.
- Bani, M., Mehrpouyan, H., Keshavarziyan, M., & Rohani, M. (2014). Study of the effect of intellectual capital components and firm size. Kuwait Chapter of Arabian *Journal of Business and Management Review*. 33(2544), 1-9.
- Bambang, B. S., & Mukhtaruddin, M. (2015). Intellectual capital, firm value and ownership structure as moderating variable: Empirical study on banking listed in Indonesia stock exchange period 2009-2012. *Asian Social Science*. 11(16), 1-12.
- Bontis, N. (2004). National intellectual capital index: a United Nations initiative for the Arab region. *Journal of intellectual capital*. 5(1), 13-39.
- Carmeli, A., & Azeroual, B. (2009). How relational capital and knowledge combination capability enhance the performance of work units in a high technology industry. *Strategic entrepreneurship journal*. 3(1), 85-103.
- Celenza, D., & Rossi, F. (2013). Ownership concentration, intellectual capital, and firm performance: Evidence from Italy. *China-USA Business Review*. 12(12).
- Danai, T. (2006). *Strategic model of intellectual capital for Thai specific business education. In the case of construction equipment manufacturing companies*. (Doctoral Dissertation). Rajabhat University Suan Dusit. Bangkok.
- Haji, Abdifatah. A. (2015). The role of audit committee attributes in intellectual Capital disclosures. *Managerial Auditing Journal*. 30(8/9), 756 – 784.
- Javornik, A., & Mandelli, A. (2012). Behavioral perspectives of customer engagement: An exploratory study of customer engagement with three Swiss FMCG brands. *Journal of Database Marketing & Customer Strategy Management*. 19(4), 300-310.
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (2004). Transforming the balanced scorecard from performance measurement to strategic management: Part I. *Accounting horizons*. 15(1), 87-104.
- Kong, E., & Farrell, M. (2010). Knowledge and learning capabilities in non-profit organizations: a relational capital perspective. *The International Journal of Learning*. 17(3), 97-116.
- Liao, S., Jain, A. K., & Li, S. Z. (2016). A fast and accurate unconstrained face detector. *IEEE transactions on pattern analysis and machine intelligence*. 38(2), 211-223.

- Lincoin, Y.S. & Guba, E.A. (1985). *Naturalistic inquiry*. Beverly hills, London, CA: Sage.
- Maditinos, D., Chatzoudes, D., Tsairidis, C., & Theriou, G. (2011). The impact of intellectual Capital on firms' market value and financial performance. *Journal of Intellectual Capital*. 12(1), 132-151.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Source book*, London: Sage.
- Nurhayati, S. (2017). Analisa Pengaruh Intellectual Capitak Terhadap Kinerja Pasar Dan Kinerja Keuangan Pada Perusahaan LQ45 Yang Terdaftar Di Bursa Efek Indonesia Periode Tahun 2010-2013. *Journal Akuntansi Riset*. 6(1), 127-166.
- Purwanto, A. (2011). Pengaruh Struktur Kepemilikan Perusahaan Terhadap Intellectual Capital Performance. *Prestasi*, 8(2), 11-33.
- Randa, F. D. A. S., & Solon, S. A. (2012). Pengaruh Modal Intelektual terhadap Nilai Perusahaan. *Journal Sistem Informasi Manajemen dan Akuntansi*. 10(1), 24-27.
- Saenz, J., Aramburu, N., & Blanco, C. E. (2012). Knowledge sharing and innovation in Spanish And Colombian high-tech firms. *Journal of Knowledge Management*. 16(6), 919-933.
- Saleh, N., Rahman, C. A., & Ridhuan, M. (2009). Ownership structure and intellectual capital performance in Malaysia. *Asian Academy of Management Journal of Accounting and Finance*. 5(1), 1-29.
- Shamki, D., & Abdul Rahman, A. (2013). *Does financial disclosure influence the value relevance of accounting information?* Education, Business and Society: Contemporary Middle Eastern Issues. 6(3/4), 216-232.
- Stewart, T. (1997). *Intellectual capital: The new wealth of organizations*. Nicholas Brealey: London.
- Sveiby, K. E. (1997). *The new organizational wealth: Managing & measuring knowledge-based assets*. Berrett-Koehler Publishers.
- Zanjirdar, M. & Kabiribalajadeh, A. (2011). Examining relationship between ownership structure and performance of intellectual capital in the stock market of Iran. *Indian journal of Science and Technology*. 4(10), 1369-1377.
- Zangouinezhad, A., & Moshabaki, A. (2009). The role of structural capital on competitive intelligence. *Industrial Management & Data Systems*. 109(2), 262-280.